

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 października 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1 i ust. 2, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963, ze zm.) stwierdził, że E. S. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, jako pracownik u płatnika składek E. S. (2), od 1 kwietnia 2017 roku. Organ rentowy stwierdził również, że miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od 1 kwietnia 2017 roku wynosi 2.000,00 zł, tj. kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym okresie.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że w okresie od 19 września 2011 roku do 31 grudnia 2016 roku E. S. (1) była zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, jako pracownik u płatnika składek E. S. (2), z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości: 1.386,00 zł w 2011 roku, 1.500,00 zł w 2012 roku, 1.700,00 zł w 2013 i 2014 roku, 1.800,00 zł w 2015 roku, 1.850,00 zł w 2016 roku. Po trzech miesiącach przerwy, tj. od 1 kwietnia 2017 roku ubezpieczona została ponownie zgłoszona do ubezpieczeń społecznych przez E. S. (2), jednakże z podstawą wymiaru składek w wysokości 6.000,00 zł. W okresie przerwy, tj. od 5 stycznia 2017 roku do 31 marca 2017 roku E. S. (1) była zgłoszona przez Powiatowy Urząd Pracy jako osoba bezrobotna. Analiza zgromadzonych dokumentów wykazała, iż 31 marca 2017 roku została zawarta między płatnikiem składek E. S. (2) a E. S. (1) umowa o pracę na czas nieokreślony, od 1 kwietnia 2017 roku, w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem zasadniczym wynoszącym 6.000,00 zł brutto miesięczne. Ubezpieczona została zatrudniona na stanowisku samodzielnej księgowej.

W ocenie organu rentowego przedłożona dokumentacja nie budzi wątpliwości co do wykonywanej pracy przez ubezpieczoną E. S. (1). Jednakże wątpliwość budzi trzykrotne podwyższenie podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. Z wyjaśnień płatnika składek wynika, że od 1 kwietnia został rozszerzony zakres obowiązków ubezpieczonej o obsługę klientów biura w zakresie pełnej księgowości. Podkreślono jednak, iż E. S. (1) uzyskała certyfikat księgowy już 26 lutego 2014 roku, tj. w okresie świadczenia pracy. Wówczas płatnik składek nie widział potrzeby zmiany warunków zatrudnienia. Nie został także sporządzony pisemny zakres obowiązków pracownika. E. S. (1) nie posiadała upoważnienia pracodawcy do podpisywania dokumentów. Organ rentowy zaznaczył, iż przyczyną nieprzedłużenia poprzedniej umowy o pracę i przerwy w zatrudnieniu był zły stan zdrowia ubezpieczonej wynikający z urazu prawej dłoni ubezpieczonej. Jednocześnie organ rentowy wskazał, iż E. S. (1) nie przebywała na zwolnieniu lekarskim po ustaniu zatrudnienia.

Tym samym, w ocenie organu rentowego zawarcie umowy o pracę po trzech miesiącach przerwy, tj. od 1 kwietnia 2017 roku, z trzykrotnie wyższym wynagrodzeniem miało na celu uzyskanie prawa do wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego – zasiłku chorobowego, a w późniejszym okresie zasiłku macierzyńskiego. E. S. (1) została ponownie zatrudniona od 1 kwietnia 2017 roku, a niezdolność do pracy z powodu choroby w okresie ciąży powstała od 19 lipca 2017 roku. W konsekwencji, zamiarem ubezpieczonej i płatnika składek nie było faktyczne świadczenie pracy za ustalonym wynagrodzeniem, a przedmiotowa umowa o pracę z ustalonym wynagrodzeniem nosi znamiona czynności pozornej, której celem jest obejście przepisów prawa i uzyskanie wyższych świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

(decyzja – k. 111 – 113 akta ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła E. S. (1) wnosząc o zmianę przedmiotowej decyzji w pkt „b”, poprzez stwierdzenie, że miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne od 1 kwietnia 2017 roku wynosi 6.000,00 zł. Ubezpieczona wniosła także o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W

uzasadnieniu odwołania wskazano, że ubezpieczona rozpoczęła współpracę z płatnikiem składek już w 2010 roku, początkowo na podstawie umowy zlecenia. Wraz z rozwojem działalności gospodarczej E. S. (1) podnosiła swoje kwalifikacje oraz poznawała klientów firmy. Obecnie posiada tytuł magistra finansów i rachunkowości oraz certyfikat księgowy wydany przez Ministra Finansów. Podkreślono, że dopiero zdobyte doświadczenie po ukończeniu studiów magisterskich i po uzyskaniu certyfikatu otworzyło możliwość awansu na wyższe stanowisko, a w konsekwencji wiązało się z większym zakresem obowiązków oraz z wyższym wynagrodzeniem. Zawarta umowa o pracę jest w całości, także w części dotyczącej wynagrodzenia, zgodna z prawem i zasadami współżycia społecznego. Ustalona w umowie kwota wynagrodzenia wynosząca 6.000,00 zł brutto jest adekwatna do poziomu wykształcenia ubezpieczonej i posiadanego doświadczenia zawodowego, a także do rodzaju powierzonych jej obowiązków służbowych, charakteru wykonywanej pracy oraz odpowiedzialności za podejmowane czynności. W ocenie odwołującej, nie ujawniły się żadne obiektywne przesłanki, które mogłyby usprawiedliwić obniżenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne aż do kwoty 2.000,00 zł brutto, czyli do minimalnego wynagrodzenia za pracę. Takiej przesłanki nie stanowi z pewnością stopień pokrewieństwa zainteresowanej z płatnikiem składek. Podkreślono także, iż strony zawierając umowę o pracę miały na względzie długofalową współpracę, nie kończącą się wraz z urodzeniem przez pracownicę dziecka. Tym bardziej, że E. S. (2) zasygnalizowała odwołującej, iż ze względu na swój wiek rozważa pozostawienie całego dorobku prowadzonego przez nią przedsiębiorstwa ubezpieczonej.

(odwołanie – k. 2 – 5)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu organ rentowy przytoczył argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 11 – 12)

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła również E. S. (2) zaskarżając ją w części, tj. w zakresie punktu „b” w przedmiocie stwierdzenia, że miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne od 1 kwietnia 2017 roku wynosi 2.000,00 zł. Odwołująca wniosła o zmianę przedmiotowej decyzji poprzez ustalenie, że miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne E. S. (1), od 1 kwietnia 2017 roku, wynosi 6.000,00 zł.

(odwołanie – k. 2 – 5 akta sprawy VIII U 2445/17)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu organ rentowy przytoczył argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 7 – 8 akta sprawy VIII U 2445/17)

Postanowieniem wydanym na posiedzeniu z dnia 19 czerwca 2018 roku Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, postanowił na podstawie art. 219 k. p. c. połączyć sprawę VIII U 2445/17 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą VIII U 2444/17 i dalej prowadzić sprawę pod sygnaturą VIII U 2444/17.

(protokół posiedzenia z dnia 19 czerwca 2018 roku – akta sprawy VIII U 2445/17)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni E. S. (1) urodziła się (...). W dniu 11 lipca 2011 roku ukończyła studia licencjackie na kierunku ekonomia o specjalności gospodarka przemysłowa na Politechnice (...). Ponadto, 23 września 2015 roku uzyskała tytuł zawodowy magistra ze względu na ukończenie studiów na Uniwersytecie (...) o kierunku finanse i rachunkowość. Wnioskodawczyni 26 lutego 2014 roku otrzymała

Certyfikat Księgowy wydany przez Ministra Finansów zaświadcza, że jest ona uprawniona do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

(dyplomy ukończenia studiów oraz certyfikat – k. 92 akta osobowe wnioskodawczyni)

E. S. (1) współpracowała z płatnikiem składek od 2010 roku. W okresie od 1 stycznia 2010 roku do 28 lutego 2011 roku wykonywała pracę na podstawie umów zlecenia. Do zakresu jej obowiązków należało księgowanie dokumentów oraz inne prace biurowe. Następnie, w okresie od 19 września 2011 roku do 31 września 2011 roku wnioskodawczyni była zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas określony, w pełnym wymiarze, na stanowisku sekretarki, z wynagrodzeniem zasadniczym wynoszącym 1.386,00 zł brutto miesięcznie. W okresie od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2016 roku E. S. (1) została zatrudniona na stanowisku księgowej, w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem miesięcznym wynoszącym: 1.500,00 zł brutto w 2012 roku, 1.700,00 zł brutto w 2013 oraz w 2014 roku, 1.800,00 zł brutto w 2015 roku, 1.850 zł brutto w 2016 roku.

(umowy o pracę, aneksy do umowy o pracę, świadectwo pracy – k. 92 akta osobowe wnioskodawczyni)

E. S. (2) prowadzi od 7 listopada 2005 roku działalność gospodarczą pod firmą Biuro (...). Głównym przedmiotem prowadzonej działalności gospodarczej jest działalność rachunkowo – księgowa oraz doradztwo podatkowe. E. S. (2) w 2016 roku zdecydowała się na przyjęcie prowadzenia pełnej księgowości kilku nowych klientów.

(informacja z (...) k. 32, zeznania wnioskodawczyni E. S. (2) – e- protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:03:16 – 00:34:45 w zw. z 01:06:02 – 01:06:11 – k. 104, płyta CD)

W dniu 31 marca 2017 roku E. S. (1) zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony z E. S. (2). Jako termin rozpoczęcia pracy wskazano 1 kwietnia 2017 roku. Wnioskodawczyni została zatrudniona na stanowisku samodzielnej księgowej, w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem zasadniczym wynoszącym 6.000,00 zł brutto miesięcznie.

(umowa o pracę – k. 92 akta osobowe wnioskodawczyni)

Początkowo wnioskodawczyni pracowała w biurze (...) w charakterze pracownika biurowego oraz osoby, która miała wspomagać pracę w biurze.

Z biegiem czasu zwiększeniu ulegał zakres obowiązków, gdyż powierzano jej także księgowanie dokumentów. Ze względu na ciągły rozwój biura rachunkowego oraz brak stałej bazy klientów płatnik składek w 2012 roku nie zdecydował się na zawarcie umowy o pracę

z wnioskodawczynią na czas nieokreślony. W 2016 roku biuro rachunkowe rozszerzyło działalność o pełną księgowość nowych klientów, dlatego pracodawca zdecydował się na zawarcie umowy z wnioskodawczynią, od 1 kwietnia 2017 roku, na czas nieokreślony. Jednocześnie rozszerzeniu uległ także zakres obowiązków wnioskodawczyni o samodzielne prowadzenie pełnej księgowości (...) oraz P..

Wnioskodawczyni miała problemy zdrowotne związane z urazem prawej ręki. Z tego powodu, po zakończeniu poprzedniej umowy 31 grudnia 2016 roku, nie nawiązała ona stosunku pracy z E. S. (2). Do czasu ponownego podjęcia zatrudnienia w biurze rachunkowym odwołująca była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna. Jednocześnie w tym okresie otrzymywała różne oferty zatrudnienia

z wynagrodzeniem zdecydowanie przekraczającym dotychczasowe, jakie otrzymywała na stanowisku księgowej. O tym fakcie poinformowała płatnika składek. Ponadto, z informacji jakie uzyskała od znajomych, osoby z porównywalnym wykształceniem oraz doświadczeniem zawodowym, mogły liczyć na wynagrodzenie w granicach od 8 do 9 tysięcy złotych.

(zeznania wnioskodawczyni E. S. (2) – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:03:16 – 00:34:45 w zw. z 01:06:02 – 01:06:11 – k. 104, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni E. S. (1) – e – protokół rozprawy z dnia 19

czerwca 2018 roku – 00:34:45 – 00:42:47 w zw. z 01:05:49 – 01:06:02 – k. 104, płyta CD, zeznania świadka R. S. – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:47:10 – 00:59:39 – k. 104, płyta CD)

W 2018 roku wynagrodzenie samodzielnego księgowego kształtowało się na poziomie 7000-9000 złotych. Już w 2014 roku wysokość zarobków samodzielnych księgowych wynosiła od 6000 do 7500 zł.

(...)

Gdy wnioskodawczyni powróciła do zdrowia nawiązała kontakt z E. S. (2) w zakresie ponownego podjęcia pracy w biurze rachunkowym. Tym samym, strony zdecydowały się na zawarcie stosunku pracy na czas nieokreślony z wynagrodzeniem wynoszącym 6.000,00 zł brutto miesięcznie. Wzrost wynagrodzenia wynikał z kilku okoliczności: wnioskodawczyni posiadała odpowiednie kwalifikacje, wykształcenie oraz kilkuletnie doświadczenie zawodowe na stanowisku księgowej, wnioskodawczyni otrzymała kilka korzystnych ofert pracy ze znacznie wyższym wynagrodzeniem, pracodawca miał zaufanie do sprawdzonego pracownika, którego nie musiałby przyuczać oraz wdrażać

w funkcjonowanie biura rachunkowego, wynagrodzenie wnioskodawczyni musiało być konkurencyjne w porównaniu ze stawkami rynkowymi, tak aby zdecydowała się na nawiązanie stosunku pracy, ponadto powierzone jej zostały nowe obowiązki związane

z prowadzeniem pełnej księgowości oraz otrzymała pracę na nowym stanowisku,

tj. samodzielnej księgowej. Dodatkowo, E. S. (2), z uwagi na swój wiek, wiązała nadzieję, że po jej przejściu na emeryturę działalność gospodarcza będzie dalej prowadzona przez E. S. (1) oraz jej syna R. S..

(zeznania wnioskodawczyni E. S. (2) – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:03:16 – 00:34:45 w zw. z 01:06:02 – 01:06:11 – k. 104, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni E. S. (1) – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:34:45 – 00:42:47 w zw. z 01:05:49 – 01:06:02 – k. 104, płyta CD, zeznania świadka R. S. – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:47:10 – 00:59:39 – k. 104, płyta CD)

Do zakresu obowiązków E. S. (1) na stanowisku samodzielnej księgowej należało prowadzenie pełnej księgowości, księgowanie dokumentów, wyliczanie wysokości podatku VAT. Wnioskodawczyni dokonywała również samodzielnego rozliczenia

i zgłoszenia firm do ZUS. Prowadziła kompleksową obsługę klientów, łącznie

z prowadzeniem spraw pracowniczych. Przy powierzonych zadaniach była całkowicie samodzielną oraz osobiście podejmowała decyzję w zakresie księgowania faktur.

Na fakturach wystawianych przez biuro rachunkowe widnieją dane E. S. (2). Wynika to z faktu, iż niniejsze faktury nie wymagają podpisu i są generowane z programu, który automatycznie podstawia zapisane dane.

(zeznania wnioskodawczyni E. S. (2) – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:03:16 – 00:34:45 w zw. z 01:06:02 – 01:06:11 – k. 104, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni E. S. (1) – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:34:45 – 00:42:47 w zw. z 01:05:49 – 01:06:02 – k. 104, płyta CD, zeznania świadka R. S. – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:47:10 – 00:59:39 – k. 104, płyta CD)

E. S. (2) jest matką R. S..

(bezsporne)

W 2013 roku E. S. (1) wyszła za mąż za R. S.. Para zamieszkała u E. S. (2) oraz nie ponosiła kosztów utrzymania. Z tego względu E. S. (1) aż do czasu zakończenia umowy o pracę zawartej na czas określony, tj. do 31 grudnia 2016 roku, nie renegecjonowała wysokości wynagrodzenia mimo podwyższenia kwalifikacji

i ukończenia kolejnego kierunku studiów, gdyż było to dla niej niezręczne. Obecnie małżonkowie nie mieszkają już z E. S. (2).

(zeznania wnioskodawczyni E. S. (1) – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:34:45 – 00:42:47 w zw. z 01:05:49 – 01:06:02 – k. 104, płyta CD, zeznania świadka R. S. – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:47:10 – 00:59:39 – k. 104, płyta CD)

E. S. (1) została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych 3 kwietnia 2017 roku, z datą przystąpienia do ubezpieczeń społecznych od 1 kwietnia 2017 roku.

(dokumenty zgłoszeniowe przekazane do organu rentowego – k. 106 – 111)

Przed przystąpieniem do pracy E. S. (1) uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy na stanowisku księgowej oraz odbyła szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

(orzeczenie lekarskie oraz karta szkolenia wstępnego – k. 92 akta osobowe wnioskodawczyni)

E. S. (1) w połowie czerwca dowiedziała się że jest w ciąży. Od 19 lipca stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży oraz poinformowała o tym fakcie pracodawcę. Dziecko urodziła 1 lutego 2018 roku. Po upływie okresu przebywania na zasiłku macierzyńskim E. S. (1) planuje powrócić do pracy na tym samym stanowisku.

(zeznania wnioskodawczyni E. S. (2) – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:03:16 – 00:34:45 w zw. z 01:06:02 – 01:06:11 – k. 104, płyta CD, zeznania wnioskodawczyni E. S. (1) – e – protokół rozprawy z dnia 19 czerwca 2018 roku – 00:34:45 – 00:42:47 w zw. z 01:05:49 – 01:06:02 – k. 104, płyta CD)

W okresie niezdolności do pracy E. S. (1) płatnik składek zdecydował się na zatrudnienie kolejnego pracownika na podstawie umowy o pracę, tj. R. S..

Do zakresu jego obowiązków należą proste czynności księgowe, zlecone przez pracodawcę, z uwagi na brak dostatecznego doświadczenia na stanowisku księgowego. Wynagrodzenie R. S. wynosi 4.300,00 zł brutto miesięcznie.

(zestawienie ilości osób zatrudnionych w firmie – k. 27, potwierdzenia wykonania przelewów oraz listy płac – k. 82 – 91)

Wynagrodzenie E. S. (1) było wysyłane przelewem na wskazany przez pracownika rachunek bankowy.

(potwierdzenia wykonania przelewów oraz listy płac – k. 72 – 81)

W 2017 roku, z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, E. S. (2) osiągnęła dochód w wysokości 129.929,11 zł.

(rozliczenie finansowe – k. 28 – 31)

Sąd oparł ustalenia faktyczne w sprawie na podstawie całokształtu zebranego materiału dowodowego. Przede wszystkim na uwzględnienie zasługuje przedłożona dokumentacja, tj. zawarte umowy o pracę, zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych jak również potwierdzenia przelewów wynagrodzenia oraz karty wynagrodzeń. Ponadto, należy podkreślić, iż w zakresie rzeczywistego świadczenia pracy przez wnioskodawczynię, zakresu jej obowiązków oraz wysokości wynagrodzenia na stanowisku samodzielnej księgowej, zarówno zeznania świadka R. S., jak i wnioskodawczyni oraz płatnika składek są spójne, niesprzeczne a także wzajemnie się uzupełniają. Organ rentowy w trakcie przeprowadzonego postępowania dowodowego nie tylko nie zdołał podważyć wartości wyżej wskazanych środków dowodowych, ale nie przedstawił również żadnych argumentów przeciwnych, jednocześnie uzasadniających twierdzenie, iż wnioskodawczyni w spornym okresie, nie wykonywała pracy w charakterze samodzielnej księgowej, a także że za wykonywaną pracę należne jej było wynagrodzenie minimalne.

Sąd postanowił oddalić wniosek dowodowy pełnomocnika organu rentowego

w zakresie zwrócenia się do Powiatowego Urzędu Pracy w K. o podanie propozycji pracy jakie otrzymywała wnioskodawczyni oraz jakie było proponowane wynagrodzenie. W ocenie Sądu powyższy wniosek, wobec ustalonych okoliczności faktycznych sprawy, nie miałby wpływu na rozstrzygnięcie oraz zmierzałby jedynie do niepotrzebnego przedłużenia postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1778) pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r., poz. 1368) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Z kolei art. 18 ust. 1 ustawy stanowi, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 ww. ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Jak wynika z powołanych wyżej przepisów wysokość wynagrodzenia uzgodnionego przez strony stosunku pracy ma na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych istotne znaczenie z uwagi na to, że ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia

w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc w oparciu o wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, czy różnego rodzaju dodatki, premie itp. Umowa o pracę wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, również w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Oznacza to, że ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także przez pryzmat interesu publicznego.

Według art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ZUS wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych może kwestionować wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047, a także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 roku, II UZP 2/05, OSNP 2005, Nr 21, poz. 338 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 roku, III UK 30/07, publ. LEX nr 896060).

Oczywiście, stanowisko organu rentowego podlega kontroli sądowej w ramach postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawczynie w dniu 31 marca 2017 roku zawarła z E. S. (2) umowę o pracę na czas nieokreślony, od 1 kwietnia 2017 roku, na stanowisku samodzielnej księgowej, z wynagrodzeniem 6.000,00 zł brutto. Wzrost wynagrodzenia, w porównaniu do poprzednich umów o pracę zawieranych między stronami, wynikał przede wszystkim z faktu powierzenia nowych obowiązków pracownikowi oraz ze względu na nowe stanowisko. Postępowanie w rozpoznawanej sprawie zmierzało do ustalenia, czy E. S. (1) rzeczywiście świadczyła pracę za umówionym w umowie wynagrodzeniem.

W tym miejscu wskazać należy, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiąganiu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 k. c. w związku z art. 300 k. p. (tak też SN w: wyroku z dnia 9 sierpnia 2005 roku, sygn. akt III UK 89/05, OSNP 2006/11-12/192, LEX nr 182780; wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 roku, II UK 16/05, opubl. OSNP 2006/11-12/191, LEX nr (...), wyroku z dnia 19 maja 2009 roku, III UK 7/09, LEX nr 509047).

Celem sądu było zatem ustalenie prawidłowości określenia wysokości wynagrodzenia wnioskodawczynie. Sąd Okręgowy dokonał tego na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, a także na podstawie zeznań wnioskodawczynie, płatnika składek oraz świadka, którzy zgodnie potwierdzili, że od 1 kwietnia 2017 roku wnioskodawczynie pracowała na stanowisku samodzielnej księgowej oraz że uległ zwiększeniu jej zakres obowiązków. Organ rentowy nie kwestionował samego zatrudnienia skarżącej. W toku postępowania zostało udowodnione, że odwołująca faktycznie świadczyła pracę od dnia 1 kwietnia 2017 roku na stanowisku samodzielnej księgowej. Do tej pory wykonywała ona tylko czynności księgowej, ale nie podejmowała samodzielnych decyzji, nie prowadziła obsługi pełnej księgowości, nie decydowała w sprawie sposobu księgowania poszczególnych faktur, nie prowadziła całościowej obsługi poszczególnych klientów. Poczynając od 1 kwietnia 2017 roku, z uwagi na zmianę stanowiska pracy, zaczęła ona wykonywać wszystkie te dodatkowe czynności i ponosić pełną odpowiedzialność za swoje działania i zaniechania, co wiązało się w sposób oczywisty ze zmianą wysokości zarobków. Odnosząc się natomiast do kwestii wysokości wynagrodzenia należy podkreślić, iż wnioskodawczynie została zatrudniona za stawkę obowiązującą aktualnie na rynku. Jak wynika wprost z danych powołanych w ustaleniach faktycznych, jest duża różnica pomiędzy wysokością zarobków zwykłego księgowego, a samodzielnego księgowego. Na tym stanowisku wynagrodzenia kształtują się realnie od 6000 zł w górę. Tym bardziej, że E. S. (1) nie tylko posiada wymagane kwalifikacje, odpowiednie wykształcenie, ale również kilkuletnie doświadczenie na stanowisku księgowej. W konsekwencji, w innym miejscu pracy mogłaby uzyskać wynagrodzenie co najmniej na podobnym poziomie.

Sąd nie miał wątpliwości, że zeznania wnioskodawczynie, płatnika oraz świadka są wiarygodne i pozwalają na ustalenie, że E. S. (1) rzeczywiście otrzymywała wynagrodzenie przewidziane w umowie o pracę z dnia 31 marca 2017 roku. Tym bardziej,

iż do akt sprawy załączono również potwierdzenia wykonania przelewów wynagrodzenia na konto wnioskodawczynie. Warto także podkreślić, że wyłącznie z uwagi na sytuację rodzinną wynagrodzenie wnioskodawczynie, do czasu zakończenia umowy na czas określony, nie uległo renegotjacji. Skarżąca wyjaśniła w logiczny sposób z jakich przyczyn nie żądała podwyższenia wynagrodzenia we wcześniejszym okresie. Po pierwsze nie wykonywała wówczas obowiązków samodzielnej księgowej, a tym samym nie ponosiła również tak wysokiej odpowiedzialności, bo nie podejmowała samodzielnych decyzji. Poza tym korzystała, wraz z małżonkiem z uprzejmości teściowej – płatnika składek, która dała możliwość małżonkom mieszkania w swoim lokalu i nie żądała z tego tytułu zapłaty, czy dokładania się do opłat. Oczywistym jest w takiej sytuacji faktycznej, że odwołująca nie zwracała się wcześniej o dokonanie podwyżki wynagrodzenia, które odnośnie zajmowanego stanowiska księgowej było niskie. Płatnik wskazał zatem rzeczywistą i uzasadnioną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

W czasie niezdolności do pracy wnioskodawczyni jej obowiązki przejął częściowo R. S. oraz E. S. (2). Ponadto, po zakończeniu okresu przebywania na urlopie macierzyńskim E. S. (1) zamierza powrócić do pracy na dotychczasowym stanowisku. Nie bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż E. S. (2) wiąże plany związane z dalszym prowadzeniem biura rachunkowego właśnie przez E. i R. S.. Pracodawca również docenia wkład pracy i zaangażowanie wnioskodawczyni w rozwój biura powierzając jej nowe obowiązki. Ze względu na kilkuletnie doświadczenie oraz znajomość klientów biura rachunkowego wnioskodawczyni stała się samodzielnym pracownikiem, co uzasadnia znaczący wzrost jej wynagrodzenia.

Powyższe oznacza, że wnioskodawczyni rzeczywiście realizowała swoje obowiązki w deklarowanym wymiarze i pobierała za to adekwatne wynagrodzenie.

Wnioskodawczyni, co prawda, kilka miesięcy po podpisaniu umowy o pracę stała się niezdolna do pracy z powodu choroby w okresie ciąży. Nie ulega jednak wątpliwości, że o ciąży wnioskodawczyni dowiedziała się dopiero w połowie czerwca, a zatem po podpisaniu już umowy o pracę. Ponadto należy zwrócić uwagę fakt, iż strony podpisały umowę w dniu 1 kwietnia 2017 roku, a wnioskodawczyni została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych już 3 kwietnia 2017 roku. A zatem niewątpliwie w dniu zawierania umowy i jej zgłaszania do organu rentowego, skarżąca nie była jeszcze w ciąży. Poród nastąpił bowiem w dniu 1 lutego 2018 roku.

Nawet fakt, że wnioskodawczyni brała pod uwagę, że wzrost wynagrodzenia w tym momencie będzie dla niej korzystny w kontekście ewentualnej przyszłej ciąży i przysługujących z tego tytułu świadczeń, to nie ma podstaw do automatycznego przypisywania pozorności podwyższeniu podstawy wymiaru składek i kwalifikowania tej czynności jako sprzecznej z zasadami współzycia społecznego. Najistotniejszym jest bowiem, że wnioskodawczyni faktycznie wykonywała swoje obowiązki, których zakres Sąd ustalił w toku niniejszego postępowania oraz że taki zakres obowiązków na powierzonym jej stanowisku uzasadniał wysokość przyznanego od dnia 1 kwietnia 2017 roku wynagrodzenia.

W związku z tym, że kwestią sporną w sprawie pozostawało, czy zachodziły przesłanki do ustalenia, że E. S. (1) powinna być objęta ubezpieczeniem społecznym z podstawą wymiaru składek, od jakiej płatnik rozliczył składki, czy też jak chciał tego organ rentowy – podstawa wymiaru składek powinna zostać obniżona do wysokości 2.000,00 zł, należało ustalić, czy postanowienia umowy o pracę z dnia 31 marca 2017 roku były sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, tym samym czy były nieważne (art. 58 § 2 k. c.).

Powyższe sprowadza się do rozstrzygnięcia podstawowej kwestii - czy wysokość wynagrodzenia wypłacona wnioskodawczyni za jej pracę była godziwa, to znaczy czy wynagrodzenie to stanowiło ekwiwalentne wynagrodzenie do rodzaju, ilości i jakości pracy oraz wymaganych kwalifikacji.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 sierpnia 2005 roku (II UK 320/04, OSNP 2006 nr 7-8, poz. 122) stwierdził, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą (art. 58 § 1 k. c.). Natomiast w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r. (II UK 141/04, OSNP 2005 Nr 15, poz. 235) Sąd Najwyższy wskazał, że stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k. c. w zw. z art. 300 k. p.).

Zgodnie bowiem z art. 58 § 2 k. c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego, wyrażająca się m.in. poprzez ustanowienie rażąco wygórowanego, a zatem niegodziwego wynagrodzenia. Tym samym, uzasadnionym jest twierdzenie, że ustanowienie w umowie o pracę nadmiernie wysokich wynagrodzeń może być sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, bowiem fakt, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, nie może oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia

generującego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego lub ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, że co do zasady, z jednej strony wynagrodzenie za pracę ma stanowić wartość godziwą, z drugiej zaś, ma odpowiadać rodzajowi pracy, kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu i ma stanowić ekwiwalent za ilość i jakość świadczonej pracy.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, Sąd stwierdza, że ustalona wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej E. S. (1) nie może zostać uznana za wygórowaną, bowiem było to wynagrodzenie obowiązujące aktualnie na rynku dla pracownika z podobnymi kwalifikacjami i doświadczeniem.

W świetle tych ustaleń, okoliczność powstania niezdolności do pracy z powodu ciąży, w której odwołująca nie była ani w momencie podpisania umowy ani w momencie zgłoszenia jej do ZUS, niedługo po podpisaniu umowy o pracę nie miała znaczenia. Dodatkowo podkreślić należy, że samo przekonanie, iż kobieta w ciąży zawarła umowę o pracę w celu uzyskania ochrony ubezpieczeniowej w związku chorobą i macierzyństwem, w żadnym razie nie uzasadnia wyłączenia z ubezpieczeń społecznych. Ustaleniu zawsze powinno podlegać zatem, czy strony miały rzeczywisty zamiar wywołania skutków prawnych wynikających

z oświadczenia woli, przy czym brak tego zamiaru dotyczy samej treści czynności prawnej (np. brak zamiaru świadczenia oznaczonej w umowie pracy) (tak też Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 10 maja 2016 roku, sygn. akt III AUa 1467/15, publ. LEX nr 2062051).

Podkreślić trzeba w tym miejscu, że to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego,

w myśl art. 6 k. c. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 roku (I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78), w którym stwierdził, że na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy

o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił,

że zawarta umowa o pracę z 31 marca 2017 roku oraz ustalone w niej wynagrodzenie było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Postanowienia z umowy o pracę ustalające wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej były zatem ważne. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie jednoznacznie potwierdził, iż od 1 kwietnia 2017 roku wnioskodawczyni nie tylko zwiększono wynagrodzenie, ale także zakres obowiązków i stanowisko pracy.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie (...) § 2 k. p. c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne E. S. (1), zatrudnionej u płatnika składek E. S. (2), od 1 kwietnia 2017 roku wynosi 6.000,00 zł.

W przedmiocie kosztów Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k. p. c. w zw. z art. 100 k. p. c. Sąd Okręgowy zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, I Oddziału

w Ł., na rzecz E. S. (1) kwotę 180,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – stosownie do treści § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego wraz z aktami rentowymi.

K. J.